

VOŠČILNI ZAPIS OB ŽIVLJENJSKEM JUBILEJU KOLEGICE BOŽE KRAKAR VOGEL

Tale zapis bi lahko začel z ugotovitvijo, da je *didaktika* ali *ukoslovje*, kot besedo prevajajo sestavljavci slovarjev tujk, med »pravimi«, »čistimi« znanstveniki, recimo literarnimi raziskovalci, nekoliko podcenjena veda. Pa naj to priznamo ali ne, na glas ali potihem. Dolga leta ali kar desetletja je pri fakultetnem študiju slovenistike/slavistike veljala za nekakšen nebodigatreba, za bolj ali manj nezakonsko dete, za nujno ali pa celo niti ne tako zelo nujno zlo in je v študijskih programih obstajala le zavoljo zahtev šolskih oblasti. Kolikor se sam spominjam, je bilo profesorja zanj zato tudi nekoliko teže dobiti; in še tisti, ki se je »vdal«, je delo prevzel bolj za povrh; ob svojem drugem, imenitnejšem delu. O tem se sicer ne govori, ker se ne zdi dostojno – fakulteta navsezadnje izobražuje študente predvsem za delo na srednjih in osnovnih šolah in se lahko ob takšnih mnenjih v očeh državnih uradnikov zelo hitro znajde v območju odvečnosti, ki je ni treba financirati –, obstaja (obstajala) pa (je) vsekakor in od nekda v premolčanosti. Toliko bolj, ker lahko vsak študent, ki ga *besedna umetnost* zanima, šola pa ne, na fakulteti hitro prebегne v študij tako imenovane svetovne oziroma primerjalne književnosti, ki se je zato zdel toliko imenitnejši.

V zadnjih desetletjih se je stanje spremenilo; na slovenistiki že nekaj časa obstaja celo samostojna katedra za didaktiko slovenščine. Podobno tudi na drugih slovenskih novejših, mlajših univerzah. Izkušnje mi pravijo, da so bile za to zaslužne predvsem kolegice, ki že po materinskem nagonu – naj se mi oprusti morebitna sveta preproščina, če kdo sumi kaj takega – na svoje »poklicne otroke« prenašajo znanja o načinih medgeneracijskega prenašanja vsega, kar je treba vedeti o tem svetu; tudi slovnice in tudi literature. Takšna je bila Marja Boršnikova, ki je znala svoje študente sijajno

usmerjati v samostojno delovanje – po strokovni, inovacijski in metodični strani; s primerno dozo hvale, bezanja v delovanje razuma in kritičnosti (sploh je bila tudi sicer izjemna, neserijska, izvirna ženska; v mnogih zamislih ekstravagantna, sufražetka v javnosti in v stroki, brez strahu pred posledicami, kadar je šlo za zvestobo načelom). Takšna je bila, čeprav veliko mehkejša, kasneje tudi Helga Glušič, ki si jo je Borštnikova izbrala za asistentko. Toda za razliko od svoje učiteljice, ki jo je življenje opremilo s svojevrstno nesovražno odpornostjo (eden od njenih kolegov jo je označil z besedami, da ne sovraži nikogar), je bila Glušičeva zelo rahla, tako da jo je na koncu neki bolj ali manj pobalinski zapis pokopal v globoko depresijo – izkazalo se je, da celo pogubno. Toda ena od njenih študentk je bila tudi Boža Krakar Vogel, ki je leta 1994 na slovenistiki prevzela katedro za didaktiko slovenskega jezika in književnosti. Najbrž je dobro vedela, v kaj se spušča, toda nalogo je prevzela z globoko odgovornostjo, ki je sicer ni oznanjala na ves glas, je pa v svojem duhu začela sistematično urejati in uveljavljati področje.

Tu nekje sva začela pobliže sodelovati. Takratni minister za šolstvo Slavko Gaber je želel prenovo in modernizacijo pouka slovenščine na šolah, predvsem umestitev prijaznejše slovnice in jezikovnega pouka na eni in približanje literarnega repertorija šolarskim zmogljivostim in simpatijam na drugi strani. Vprašanje jezikovnega pouka se je iz znanih razlogov zdelo težavnejše, toda tudi literarni del ni bil prav lahek. Predvsem se je bilo treba otepati z nenehnimi omalovaževalnimi primerjavami slovenske literature s svetovnimi leposlovnimi vrhovi, na primer, kaj ima Jurčičeva *Telečja pečenka* v naši šoli početi ob Maupassantovih novelah, *Jurij Kozjak* ob *Gospe Bovary* in podobno. Bilo je potrebne kar nekaj vztrajne potrpežljivosti in podobnih lastnosti, tudi nekaj nacionalne in siceršnje samozavesti, da smo vse to »preveslali«. Kolegica Krakarjeva je pri tem ohranjala, govorim po spominu, hladnokrvnost in prepričanost, opremljeno z veliko mero delavnosti.

Seveda je morala ob vsem drugem sproti premagovati tudi že omenjeno notorično in »tradicionalno« podcenjenost področja, ki ga je sprejela v skrbstvo. Na različnih ravneh in z različno dozo manir so ji nekajkrat »dokazovali« preproščino, na spletu z očitnim veseljem in »pogumom« tudi anonimna študentarija, ona pa je vztrajala in sčasoma celo inavgurirala vrsto učencev in sodelavcev. Danes je po zaslugi njene trdoživosti in prepričanja didaktika književnosti bolj ali manj čvrsto, zdravo in ustvarjalno področje, stroka, ki ji ni mogoče očitati podhranjenosti, zasilnosti ali morda celo defetizma.

Boža Krakar Vogel ostaja prej in slej njen *frontmen*: pregledala in popisala je njeno stanje, prispevala kup novih pogledov, s predsedovanjem enemu od simpozijev *Obdobja* vključila mednarodno strokovno javnost v ta prizadevanja in na koncu koncev, pa ne čisto nazadnje, prevzela tudi predsedovanje stanovskemu Slavističnemu društvu Slovenije: dovolj razlogov za praznovanje, pa tudi za strokovno hvaležnost! Saj so ji namenili tudi kar nekaj javnih priznanj (Sokratova nagrada, nagrada ministrstva za šolstvo), toda prav je, da ji ob tej priložnosti izrazimo priznanje tudi v ožjem »družinskem«, slovenističnem krogu. Vsaj jaz sem te vrstice zapisal z velikim spoštovanjem in občutkom več kot dolžne hvaležnosti.